

Socialdemokraterna

Stockholm 2010-06-07

Ge Sveriges unga chansen!

En granskning av regeringens politik.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Inledning.....	5
Möjligheternas land	5
En granskning av regeringens politik.....	7
Arbetslösheten bland ungdomar har ökat kraftigt.....	7
Regeringens aktivitetsförbud försämrar ungas möjligheter	7
Färre unga ges möjlighet att studera	8
Unga drabbas värst när regeringen höjer trösklarna för arbetslöshetsskydd .	11
Socialbidragen för unga ökar.....	12
Fyra år med regeringens bostadspolitik har drabbat unga	12
Bostadsbyggandet av studentbostäder har upphört.....	13

Ungdomar ska ha lägre lön

”Är man 19 år så kanske man tjänar hälften av vad en vuxen person gör”

Jan Björklund (FP) i SVT:s morgonsoffa 24/5 2010

Ungdomar är lata

”Det är en myt att det inte finns arbete att söka i svåra tider... En viktig orsak till att många ungdomar inte får jobb är att de inte söker jobb”

Fredrik Reinfeldt (M) i Sydsvenska Dagbladet 11/2 2010

Om ungdomsarbetslösheten

”Den är en skapad synvillan”

Fredrik Reinfeldt (M) på Svenskt Näringslivs stämma 27/5 2010 i Älvsjö (rapport från Expressens Niklas Svensson)

Unga driver omkring utan att varken jobb eller plugga

”Man får nog anstränga sig lite för att få försörjningsstöd... Några är sjuka, några sitter hemma och spelar TV-spel förmodligen, och några reser”

Sven Otto Littorin (M) i DN 27/4 2010

Sammanfattning

Den borgerliga regeringen har försämrat förutsättningarna för unga att få jobb, utbildning och bostad. Fler och fler möter stängda dörrar och en allt sämre ekonomi. Klyftorna mellan människor ökar och statens finanser tar stryk – när skatten sänks på lånade pengar. På område efter område bedrivs en politik som slår mot unga.

- Ungdomsarbetslösheten var i april 2010 30,1 procent, det innebär att den har ökat med närmare 60 000 personer sedan valet 2006.
- Allt fler unga tvingas leva på socialbidrag.
- Regeringens aktivitetsförbud innebär att unga måste vänta i minst tre månader innan de har rätt till en aktiv åtgärd hos Arbetsförmedlingen.
- Minskad utbyggnad av högskolan samtidigt som ungdomskullarna ökat kraftigt innebär att en minskad andel unga ges möjlighet att studera vidare.
- Regeringen har dragit in 1,2 miljarder kronor till komvux under mandatperioden, trots att ungdomsarbetslösheten ökat dramatiskt de senaste åren.
- Trots att antalet 19 till 24-åringar kommer att vara ungefär 120 000 fler i Sverige år 2012 jämfört med år 2006 har nybyggandet av hyresrätter mer än halverats under mandatperioden jämfört med förra mandatperioden.
- Hela 147 kommuner uppger att de har brist på bostäder som ungdomar efterfrågar.
- Byggandet av studentbostäder har i stort sett upphört under mandatperiodens två senaste år. 20 högskolekommuner uppger brist på lämpliga bostäder för studenter. Det innebär att över hälften av landets högskolestudenter studerar på en ort med bostadsbrist för studenter.
- Höjda trösklar till a-kassan. 9 av 10 unga arbetslösa fick inte någon ersättning alls från arbetslöshetsförsäkringen under januari-februari 2010.

Inledning

Den 15 april 2010 lämnade den borgerliga regeringen sin ekonomiska vårproposition. Regeringen Reinfeldt har därmed gjort bokslut för sin mandatperiod. Resultat är färre jobb och fler i utanförskap. Tvärtemot vad de lovade väljarna 2006. Bland dem som drabbats hårdast av regeringens politik är ungdomarna.

Den här rapporten visar hur unga har drabbats av regeringens politik. Istället för att investera i ungas livschanser har den borgerliga politiken på område efter område försämrat förutsättningarna för unga att få jobb, utbildning och bostad. Unga har istället fått sämre ekonomi, svårare att hitta bostad, utbildningsvägarna har stängts och regeringen bedriver en arbetsmarknadspolitik som leder till passivitet.

Möjligheternas land

Vi socialdemokrater vill att Sverige ska vara ett möjligheternas land. Alla, oavsett bakgrund, ska ha möjlighet att växa och ta sin del av ansvaret. Vi går till val på en politik för fler jobb och nya möjligheter – mot de växande klyftorna. Fler jobb och bättre utbildningsmöjligheter för unga bygger Sverige starkt. Därför föreslår vi socialdemokrater bland annat:

- **Fler jobb-, utbildnings- och praktikplatser.** Vi föreslår fler insatser för unga som leder till jobb än vad regeringen gör. Av totalt 100 000 fler jobb- och utbildningsplatser riktar vi 20 000 platser till unga. Det innebär fler platser i komvux, folkhögskola, modern yrkesutbildning och i högskolan.
- **Bättre studievägledning och karriärrådgivning.** Vi förbättrar studievägledning och karriärrådgivning i gymnasiet och på högskolan. 100 miljoner kronor 2011 och 200 miljoner kronor 2012 satsas i riktat stöd
- **Trainee i välfärden och Generationsväxling.** Vi ger ett särskilt bidrag till kommunerna för att anställa unga och planera för generationsväxlingen, 1200 platser 2011 och 3000 platser 2012.
- **Avskaffa aktivitetsförbudet.** Vi ger förutsättningar för snabbare insatser till unga arbetslösa som behöver stöd för att komma i arbete och vi avskaffar det nuvarande aktivitetsförbudet.
- **Ungdomslyft.** En långtidsarbetslös ung person som saknar fullständig gymnasieutbildning ges rätt att komplettera sin utbildning genom Ungdomslyftet.

- **Billigare att anställa arbetslösa ungdomar.** Arbetsgivare får skattereduktion under ett år motsvarande hela arbetsgivaravgiften om de anställer en arbetslös person mellan 20-25 år.
- **Sommarjobb.** I kommuner och landsting innebär socialdemokratiskt styre att sommarjobb för ungdomar prioriteras.
- **Fler och billigare bostäder.** Vi vill mer än fördubbla byggandet av hyresrätter under nästa mandatperiod. Vårt mål är att bostadsbyggandet 2016 uppgår till 40 000 bostäder.¹ Möjligheterna att klara detta är beroende av den ekonomiska utvecklingen samt insatser från kommunerna. Nyproduktion av miljövänliga hyresrätter och studentlägenheter ska stimuleras med ett statligt investeringsstöd. Vi avsätter sammanlagt 1,4 miljarder kronor åren 2011-2012.
- **Sänkt skatt på ungas boende.** Slopad skatt per studentrum och istället beskatta en hel studentkorridor som en bostad ger förutsättningar för sänkta studenthyror med uppemot 1 000 kronor per år. Vi föreslår sänkt fastighetsskatt för hyresfastigheter och bostadsrättsföreningar från 0,4 till 0,22 procent, vilket gynnar unga som ofta bor i flerfamiljshus.
- **Investera i ungdomars välfärd.** Vi ger kommuner och landsting 12 miljarder mer under 2011 och 2012 för att utveckla välfärden, vilket ökar kommunernas förmåga att stärka stödet till barn och unga.

¹ Överenskommelse om bostadspolitiken mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet

En granskning av regeringens politik

Arbetslösheten bland ungdomar har ökat kraftigt

Den borgerliga regeringen visar en förödande passivitet för att komma till rätta med arbetslösheten för unga. Sedan 2006 har sysselsättningen sjunkit med motsvarande 100 000 jobb. Arbetslösheten för unga är i april 2010 uppe i hela 30,1 procent – 190 000 personer. Säsongsjusterat har antalet arbetslösa ungdomar ökat med närmare 60.000 under mandatperioden. I jämförelse med övriga europeiska länder har Sverige nu bland Europas högsta ungdomsarbetslöshet.²

Regeringens aktivitetsförbud försämrar ungas möjligheter

Om man inte får arbete är det viktigt att den arbetssökande erbjuds en aktiv insats som kan förbättra möjligheterna till jobb. Men den borgerliga regeringen har valt att dra ner på både utbildningar och andra aktiva insatser. Idag måste alla vänta i 90 dagar innan Arbetsförmedlingen kan ge några stödinsatser.

Få unga mellan 18-24 år får en aktiv insats av Arbetsförmedlingen.

Aktivitetsförbudet innebär att efter tre månaders passiv väntan på att få komma in i den så kallade jobbgarantin får endast 1 av 10 i garantin en aktiv insats som ökar chansen att få ett jobb. Unga tvingas med regeringens politik in i passivitet. Var tionde person som är långvarigt arbetslös och/eller socialbidragsberoende i den tidiga 20-årsåldern är det även tio år senare.³

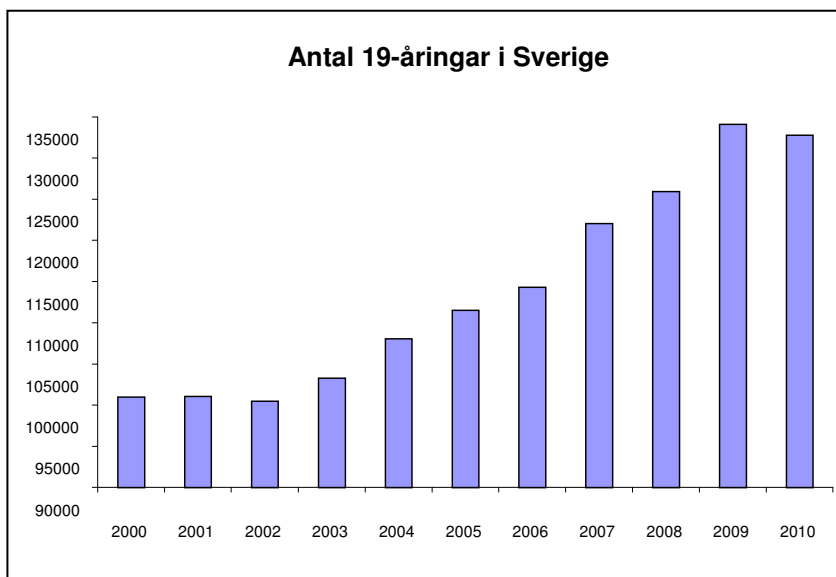
² Europstat

³ Anna Angelin; ”Den dubbla vanmaktens logik” 2010

Färre unga ges möjlighet att studera

En bra utbildning ökar chansen betydligt att få ett arbete och ger större valfrihet mellan olika jobb och karriärvägar. De närmaste åren lämnar de största ungdomskullarna sedan fyrtiotalsgenerationen gymnasieskolan.

Källa: SCB

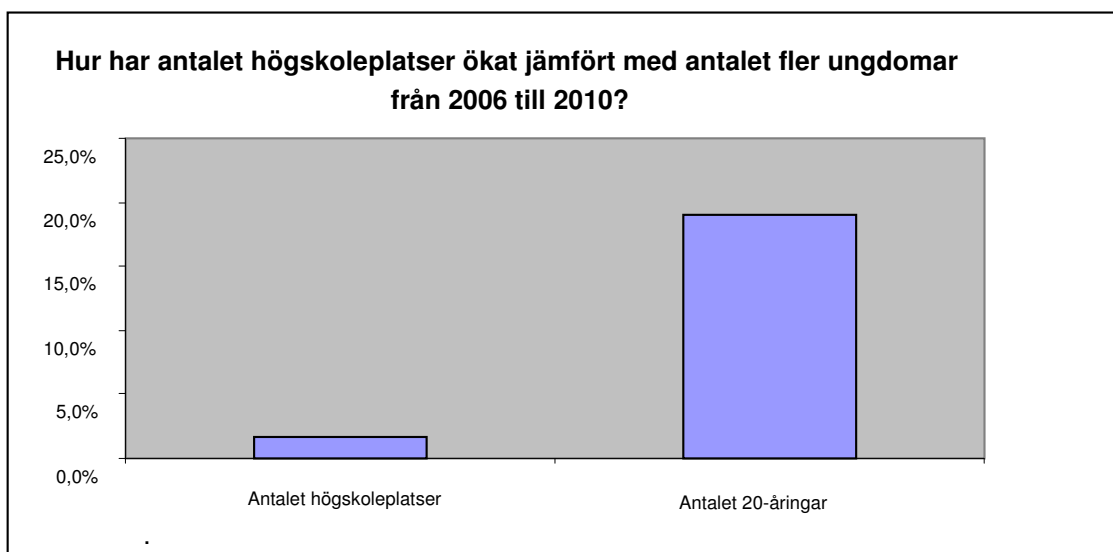
Enligt senaste tillgängliga uppgifter har andelen som går vidare från gymnasiet till högskola minskat sedan valet 2006 – trots stigande arbetslöshet.⁴ En viktig förklaring är att antalet högskoleplatser varit färre under regeringens första tre år jämfört med 2006, och att platserna 2010 endast är aningen fler. Platserna har helt enkelt inte ökat i samma utsträckning som antalet unga.

Det innebär att en mindre andel unga ges möjlighet att studera vidare. 2010 finns bara drygt 5 000 eller 1,5 procent fler högskoleplatser än 2006. Under samma tid har antalet 20-åringar ökat med drygt 20 000 eller knappt 20 procent.⁵ Sverige går åt fel håll – andelen högskoleutbildade i befolkningen är större i elva OECD-länder än i Sverige.⁶

⁴ Högskoleverket

⁵ Högskoleverkets årsrapporter samt SCB:s befolkningsstatistik.

⁶ Högskoleverket. Andelen har sjunkit från 44,8 % av alla under 25 år 2006 till 43,6 % 2008, som är sista år. Den internationella jämförelsen är från OECD-rapporten Education at a glance 2009.

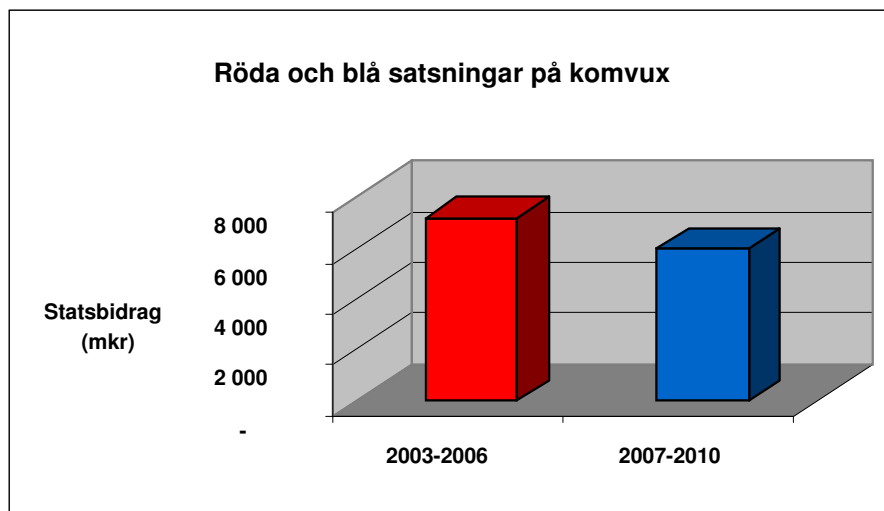

Källa: Högskoleverket, Regeringskansliet och Statistiska centralbyrån

Både andelen 20-åringar som fullföljt gymnasiet och 20-åringar med behörighet till högskolan ökade 2002-2006.⁷ Sedan valet har den positiva utvecklingen avstannat helt. Ingen förbättring har skett. Ungdomsarbetslösheten är nu rekordstor. Värst är den för ungdomar som saknar gymnasiekompetens. Deras chanser att få ett stadigvarande jobb är mycket små och de borde i första hand få hjälp med att fullfölja sin gymnasieutbildning. Endast 3 procent deltar i en utbildning inom ramen för ungdomsgarantin.

Men trots att både ungdomskullarna och arbetslösheten – särskilt ungdomsarbetslösheten – ökat dramatiskt de senaste åren har alliansen minskat stödet till komvux. Trots att regeringen ökar sina ansträngningar kraftigt under valåret 2010 anslår man sammantaget 1,2 miljarder kronor mindre till komvux under sina regeringsår än under den socialdemokratiska regeringen 2002-2006.

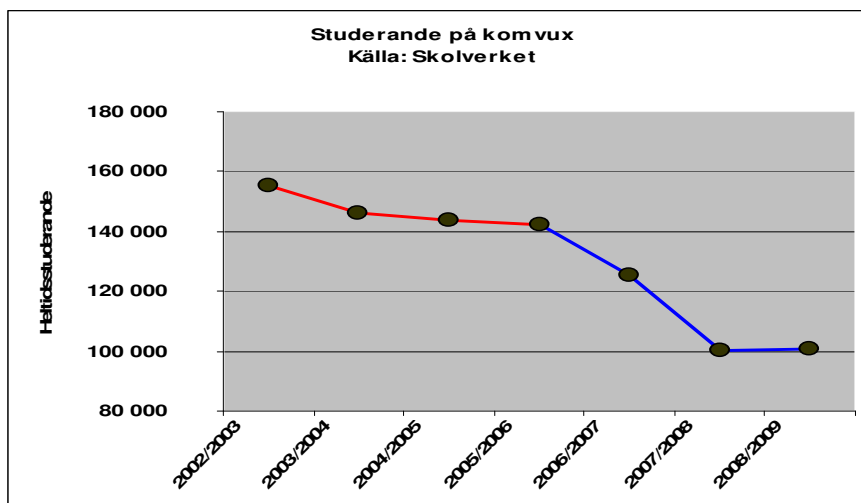
⁷ Skolverkets beskrivande data 2009, Rapport 335, s. 89.

Källa: Regeringskansliet

Regeringen hävdar att det är fullt normalt att öka och minska anslagen till vuxenutbildningen beroende på konjunkturen.⁸ Rent historiskt är det sant men det gäller inte med den borgerliga regeringen. Oavsett hög- eller lågkonjunktur går skattesänkningar före satsningar på utbildning.

Komvux har minskat i omfattning. Under förra året – det sämsta i svensk ekonomi sedan efterkrigstiden – fanns 40 000 färre platser i Komvux än tre år tidigare.

Källa: Skolverket

⁸ Se till exempel Jan Börklund i Aftonbladets/Svenska Dagbladets ”Korseld”

Enligt regeringens vårproposition kommer de tillfälliga platserna på Komvux, högskolor och universitet att tas bort 2012 trots att antalet ungdomar är större än på många år.

Arbetslösheten bland dem som inte studerat på gymnasiet är dubbelt så hög som bland dem som deltagit i gymnasiestudier.⁹

Unga drabbas värst när regeringen höjer trösklarna för arbetslöshetskydd

Antalet a-kasseanslutna unga har, precis som för övriga, sjunkit dramatiskt sedan borgerliga regeringens försämringar av arbetslöshetsförsäkringen. Unga har drabbats särskilt hårt av att reglerna för att få ersättning har skärpts. Nu ställs högre krav på hur länge man ska ha jobbat för att få ersättning och möjligheten till ersättning baserad på studier har tagits bort. Det gör att många unga inte ser någon anledning att vara med i en a-kassa.

En undersökning från Riksdagens Utredningstjänst visar att 9 av 10 unga arbetslösa och 5 av 10 vuxna arbetslösa inte fick någon ersättning alls från arbetslöshetsförsäkringen under januari-februari 2010.

Tabell 1. Antal inskrivna arbetslösa januari 2010 fördelat på typ av utbetalning från arbetslöshetsförsäkringen

	Under 25 år	25 år eller äldre	Totalt
Grundersättning	892	6 708	7 600
Inkomstrelaterad	4 853	109 525	114 378
Ingen utbetalning i jan-feb	38 379	104 939	143 318
Totalt	44 124	221 172	265 296

Källa: RUT och Arbetsförmedlingen

Nära tre av tio ungdomar som befinner sig i något program hos arbetsförmedlingen, exempelvis jobb- och utvecklingsgarantin saknar rätt till ersättning och är tvungna att söka försörjning på annat håll, socialbidrag från socialtjänsten eller hjälp från föräldrar.¹⁰

⁹ AF Ura 2009.2

¹⁰ RUT april 2010

Socialbidragen för unga ökar

Antalet fattiga blir fler i Sverige. Enligt Socialstyrelsen betalades det ut 2 293 miljoner kronor i ekonomiskt bistånd, exklusive introduktionsersättning till flyktingar, under fjärde kvartalet 2009. Det är en ökning med 21 procent jämfört med samma period 2008. Siffror från Sveriges kommuner och landsting (SKL) visar att det sker en kraftig ökning av antalet unga som söker socialbidrag.¹¹ Fler unga lever under hårdare ekonomiska villkor än tidigare. Bara i Stockholm visar siffror att av de 6 200 hushåll som fick socialbidrag för första gången i fjol var 40 procent unga vuxna.¹²

En av anledningarna till att fler unga är socialbidragstagare idag är att regeringen har genomfört betydande försämringar i arbetslöshetsförsäkringen för att hålla tillbaka löneutvecklingen. Den borgerliga regeringen har skärpt villkoren för att få a-kassa och har dessutom höjt avgiften kraftigt. Det har inneburit att många ungdomar tvingats avstå från att gå med i a-kassan.

Fyra år med regeringens bostadspolitik har drabbat unga

Unga efterfrågar i stor utsträckning hyresrätt som boende. Trots att antalet 19 till 24-åringar kommer att vara ungefär 120 000 fler i Sverige år 2012 jämfört med år 2006 har nybyggandet av hyresrätter mer än halverats under mandatperioden jämfört med förra mandatperioden. Antalet påbörjade bostäder under 2009 var det lägsta på elva år. 2009 påbörjades endast 15 250 bostäder. I Boverkets Bostadsmarknadsenkät 2010-2011 redovisades att 220 kommuner, eller 75 procent, uppger att det nu är brist på hyresrätter. Regeringen har lämnat bostadskrisen åt sitt öde och frånhänder sig allt ansvar.

Gapet mellan befolkningsökning och bostadsbyggandet har ökat radikalt. Detta drabbar de unga som ska träda in på bostadsmarknaden särskilt hårt. Hela 147 kommuner, eller drygt hälften av landets kommuner, uppger att de har brist på bostäder för ungdomar.

¹¹ DN 2009-11-30

¹² DN 2010-05-21

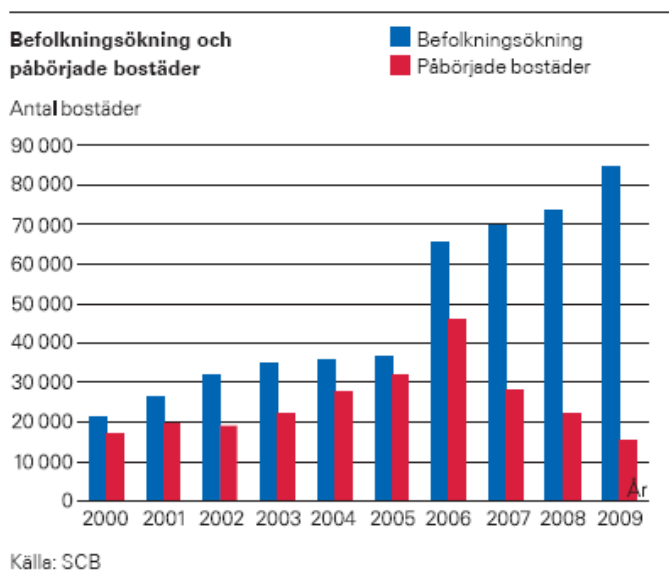

Diagram hämtad från Boverkets indikatorer mars 2010.

Bostadsbyggandet av studentbostäder har upphört

Byggandet av studentbostäder har i stort sett upphört under mandatperiodens två senaste år. Under 2009 lämnades preliminärt bygglov för knappt 60 studentbostäder. Samtidigt rapporteras om en allt mer akut bostadsbrist i landets högskolekommuner. 20 högskolekommuner uppger brist på lämpliga bostäder för studenter. Det innebär att över hälften av landets högskolestudenter studerar på en ort med bostadsbrist för studenter.

Bygglov för studentbostäder, glidande tolvmånaderstal

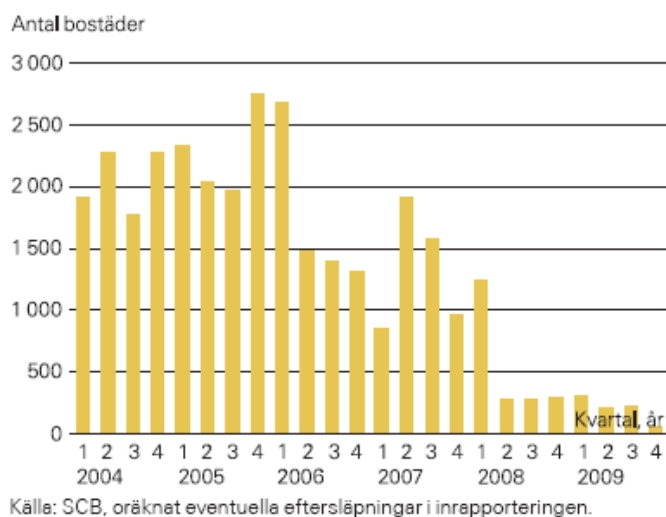

Diagram hämtad från Boverkets indikatorer mars 2010

